

MOYAN ROMANLARI VA ULARNING QISQACHA TAHLILI

Tursunova Sarvinoz¹

Samarqand davlat Chet tillar instituti

KEYWORDS

Qizil sorg'oq, Chang'ichi, Buyuk ko'kraklar va keng dumba, Shafqatsiz qon.

ABSTRACT

Ushbu maqolada Moyanning eng mashhur romanlari, ularning mavzusi, asosiy g'oyalari va adabiy ahamiyati keng tahlil qilinadi, va Moyan romanlaridagi personajlar o'rganildi va tahlil qilindi.

2181-2675/© 2025 in XALQARO TADQIQOT LLC.

DOI: **10.5281/zenodo.15185104**

This is an open access article under the Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.ru>)

Moyan (Mo Yan) - zamonaviy xitoy adabiyotining yetakchi yozuvchilaridan biri bo'lib, o'zining tarixiy va ijtimoiy mavzularni o'z ichiga olgan asarlari bilan dunyo miqyosida katta e'tirofga sazovor bo'lgan. U 2012-yilda adabiyot bo'yicha Nobel mukofotiga loyiq topilgan. Moyan o'z asarlarida Xitoyning tarixiy o'zgarishlari, qishloq hayoti, siyosiy va ijtimoiy muammolarni tasvirlaydi. Uning uslubi sehrli realizm, satira, grotesk va xalq og'zaki ijodi bilan uyg'unlashgan.

1. "Qizil sorg'oq" ("Red Sorghum", 1986)

Roman haqida:

"Qizil sorg'oq" Moyanning eng mashhur romanlaridan biri bo'lib, 1987-yilda xitoylik mashhur rejissyor Chjan Imou tomonidan ekranlashtirilgan. Asarda Xitoyning Ikkinchi jahon urushi davridagi qishloq hayoti, yapon bosqinchilariga qarshi kurash va insoniy matonat aks ettiriladi.

Mavzular va g'oya:

-Tarixiy voqealar va urush fojiasi - Roman Xitoyning Ikkinchi jahon urushidagi qiyinchiliklarini ochib beradi.

- Qahramonlik va milliy g'urur - Xitoy xalqining bosqinchilarga qarshi kurashi yoritilgan.

- Sehrli realizm - O'ta shafqatsiz voqealar ham poetik va hayoliy uslubda tasvirlangan.

¹ Samarqand davlat Chet tillar instituti Sharq tillari fakulteti Xitoy filologiyasi kafedrasida magistratura bosqichi talabasi

Tahlil:

Romanda milliy mentalitet, urush va tirik qolish instinkti yorqin aks ettirilgan.

- Asar qahramonlari o'z taqdirini o'zlari yaratishga intilgan, qat'iyatli shaxslar sifatida tasvirlangan.

- Sehrli realizm elementi tufayli oddiy qishloq hayoti va afsonalar orasidagi chegaralar yo'qoladi.

2. Chang'ichi' ("The Garlic Ballads", 1988)

Roman haqida:

Bu asar 1980-yillarning boshlarida Xitoyda yuz bergan iqtisodiy islohotlarning qishloq hayotiga ta'sirini tasvirlaydi. Asarda sarimsoq yetishtiruvchi dehqonlar korrupsiya va adolatsizlikka qarshi isyon ko'taradi, ammo natijada ayanchli jazoga duchor bo'ladilar.

Mavzular va g'oya:

- Ijtimoiy adolatsizlik - hukumat va amaldorlarning dehqonlarga nisbatan yomon munosabati.

- Haqiqat va zulm o'rtasidagi kurash - odamlar o'z haqlarini talab qilganlarida jazolanadi.

- Mahalliy madaniyat va an'analar - xalqning an'analari, diniy e'tiqodi va hayoti aks ettirilgan.

Tahlil:

'- Roman Xitoy qishloq xo'jaligi siyosatining nohaqliklarini ochib beradi.

- Moyan haddan tashqari realistik tasvir orqali jamiyatdagi mavjud muammolarni ko'rsatadi.

- Qahramonlarning ichki kechinmalari va jamiyatga nisbatan qarashlari juda tasirli tasvirlangan.

3. "Buyuk ko'kraklar va keng dumba" ("Big Breasts and Wide Hips", 1995)

Roman haqida:

Bu roman XX asrning muhim tarixiy voqealari (Yaponiya bosqini, Fuqarolar urushi, Madaniy inqilob) fonida ayol qahramon va uning oilasi boshidan kechirgan sinovlar haqida hikoya qiladi. Asarda Xitoyning patriarchal jamiyati, jinsiy siyosat va ayollar taqdiri muhokama qilinadi.

Mavzular va g'oya:

- Ayollarning ijtimoiy o'rni - roman qahramonlari asosan ayollar bo'lib, ular jamiyatda erkaklarga nisbatan zaifroq hisoblanadi.

- Jinsiy va gender masalalari - erkak hukmron jamiyatning ayollarga nisbatan munosabati ko'rsatiladi.

- Siyosiy tarix va oila - bir oilaning boshidan kechirgan sinovlari orqali butun jamiyatning o'zgarishi tasvirlanadi.

Tahlil:

- Roman ayollar hayoti va ularning kuch-qudratini yorqin va poetik tasvirlar orqali ochib beradi.

- Sehrli realizm va realistik yondashuv uyg'unligi romanni o'qish jarayonida juda qiziqarli qiladi.

- Kitob shaxsiy hayot va siyosiy jarayonlar o'rtasidagi murakkab bog'liqlikni aks ettiradi.

4. "Shafqatsiz qon" ("Life and Death Are Wearing Me Out", 2006)

Roman haqida:

Bu roman juda noodatiy syujetga ega. Bosh qahramon - yer egasi Xitoydagi kommunistik inqilob davrida qatl etiladi va turli hayvonlarga aylanib qayta tug'iladi. U bu jarayonda Xitoyning o'zgarishlarini ko'zdan kechiradi.

Mavzular va g'oya:

- Qayta tug'ilish va taqdir - bosh qahramonning har safar boshqa hayvon sifatida tug'ilishi uning insoniy qismati haqida falsafiy fikrlarga yetaklaydi. Xitoy jamiyatining o'zgarishi - 1949-yildan 2000-yillarga qadar bo'lgan davr tahlil qilinadi.

- Satira va tanqid - jamiyatdagi muammolar, korrupsiya va kommunistik tizim keskin tanqid qilinadi.

Tahlil:

- Roman alegorik va metaforik uslubda yozilgan bo'lib, Xitoy tarixini hayvonlar ko'zi bilan tasvirlaydi.

- Moyan badiiy yondashuv bilan siyosiy tanqidni uyg'unlashtirgan.

- Sehrli realizm va absurd tasvirlar orqali asar falsafiy xulosalar chiqarishga undaydi.

Moyanning adabiy uslubi va ahamiyati

Moyan o'z asarlarida sehrli realizm, satira, grotesk, o'tkir ijtimoiy tanqid va xalq og'zaki ijodi elementlarini qo'llaydi. Uning romanlari:

- Xitoy jamiyatidagi siyosiy va ijtimoiy muammolarni chuqur yoritadi.

- Tarixiy voqealarni shaxsiy qismlar orqali tasvirlaydi.

- Badiiy va poetik uslub orqali oddiy voqealarni ham sehrli ko'rinishda tasvirlaydi.

Uning asarlari Xitoy va xalqaro adabiyotning ajralmas qismiga aylangan bo'lib, o'quvchilarni nafaqat tarixiy haqiqatlar, balki insoniy tuyg'ular va hayot falsafasi haqida o'ylashga majbur qiladi.

Foydalanilgan Adabiyotlar Ro'yxati

1. Chinese Writers on Writing featuring Mo Yan. Ed. Arthur Sze. (Trinity University Press, 2010).
2. ↑ Inge, M. Thomas (1990). „[Mo Yan and William Faulkner: Influences and Confluences](#)“. Faulkner Journal. 6-jild, № 1. 15–24-bet. [ISSN 0884-2949](#). [JSTOR 24907667](#).
3. ↑ Leung, Laifong. Contemporary Chinese Fiction Writers: Biography, Bibliography, and Critical Assessment (inglizcha). Taylor & Francis Group, 2016 — 197-bet.
4. ↑ Anna Sun.
5. ↑ Laughlin, Charles. „[What Mo Yan's Detractors Get Wrong](#)“. [The New York Times](#) (17-dekabr 2012-yil). Qaraldi: 17-dekabr 2012-yil.[sayt ishlamaydi]
6. ↑ SW12X - ChinaX. „[ChinaX: Introducing Mo Yan](#)“ (18-fevral 2015-yil). 2022-yil 28-

- oktyabrda asl nusxadan [arxivlangan](#). Qaraldi: 7-noyabr 2018-yil.
7. ↑ [„The Nobel Prize in Literature 2012“](#) (inglizcha). NobelPrize.org. Qaraldi: 10-may 2022-yil.
 8. ↑ [„Pow! by Mo Yan – review“](#) (inglizcha). the Guardian (18-yanvar 2013-yil). Qaraldi: 7-dekabr 2021-yil.
 9. ↑ Garner, Dwight. [„A Meaty Tale, Carnivorous and Twisted“](#) (inglizcha). The New York Times (1-yanvar 2013-yil). Qaraldi: 7-dekabr 2021-yil.
 10. ↑ [„The Nobel Prize in Literature 2012“](#) (inglizcha). NobelPrize.org. Qaraldi: 7-dekabr 2021-yil.
 11. ↑ Hogensen, Brooke Ann (1-noyabr 2015-yil). [„Mo Yan, Frog: A Novel“](#). Transnational Literature (inglizcha). 8-jild, № 1. ISSN 1836-4845.
 12. ↑ Moore, Steven. [„Book review: 'Frog.' by Mo Yan“](#). Washington Post (23-mart 2015-yil). Qaraldi: 6-dekabr 2021-yil.
 13. ↑ [„Mo Yan releases 1st body of new works since Nobel win“](#). China Daily (31-iyul 2020-yil). Qaraldi: 26-sentabr 2020-yil.
 14. ↑ [I.B.3 CITY COLLEGE - HONORARY DEGREES TO BE AWARDED AT THE COLLEGE'S ANNUAL COMMENCEMENT CEREMONY ON MAY 31, 2013](#). Qaraldi: 7-noyabr 2018-yil.
 15. ↑ [„佛光大學頒授莫言榮譽文學博士學位“](#). www.cna.com.tw. 8-yanvar 2022-yilda asl nusxadan [arxivlangan](#). Qaraldi: 8-yanvar 2022-yil.
 16. ↑ [„Hanban-News“](#). english.hanban.org. 22-sentabr 2020-yilda asl nusxadan [arxivlangan](#). Qaraldi: 7-noyabr 2018-yil.
 17. ↑ Kong. [„The Open University of Hong Kong: Openlink Vol 23 Issue 4 \(Dec 2014\)“](#). www.ouhk.edu.hk. Qaraldi: 7-noyabr 2018-yil.